

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 139/2014-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. februára 2014 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha (sudca spravodajca) a sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, zastúpenej advokátom doc. JUDr. Branislavom Fridrichom, PhD., Advokátska kancelária, Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na zákonného sudcu zaručeného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 24 NcC 109/2012 z 26. júna 2013 (sp. zn. Rvp 21823/2013), sp. zn. 24 NcC 142/2012 z 26. júna 2013 (sp. zn. Rvp 21824/2013) a sp. zn. 24NcC 144/2012 z 26. júna 2013 (sp. zn. Rvp 21825/2013) a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 21823/2013 – sp. zn. Rvp 21825/2013 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 21823/2013.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 22. októbra 2013 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 24 NcC 109/2012 z 26. júna 2013 (sp. zn. Rvp 21823/2013), sp. zn. 24 NcC 142/2012 z 26. júna 2013 (sp. zn. Rvp 21824/2013) a sp. zn. 24NcC 144/2012 z 26. júna 2013 (sp. zn. Rvp 21825/2013).

Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobami podanými Okresnému súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) domáhala voči Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, zaplattenia náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“), ktorá jej mala byť spôsobená nesprávnym úradným postupom okresného súdu v iných, v predmetných žalobách označených exekučných konaniach, pričom za tento nesprávny úradný postup sťažovateľka považovala postup okresného súdu, ktorý v tom-ktorom exekučnom konaní nerozhodol o návrhu na zmenu súdneho exekútora v zákonnej lehote.

V predmetných žalobách podaných okresnému súdu sťažovateľka súčasne žiadala, aby súd inštančne nadradený okresnému súdu rozhodol o prikázaní týchto vecí (konania o týchto žalobách, pozn.) inému súdu, „... pretože sudcovia miestne a vecne príslušného Okresného súdu Zvolen sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí vzhľadom na ich pomer k veci a k účastníkom konania (námietka zaujatosti z objektívneho pohľadu)“.

Sťažovateľka požiadavku na prikázanie vecí na konanie a rozhodnutie inému súdu z dôvodu ňou tvrdenej zaujatosti všetkých sudcov okresného súdu argumentačne odôvodnila tým, že v prípade neprikázania konaní o označených žalobách inému súdu bude o týchto žalobách o náhradu škody rozhodovať okresný súd, ktorý podľa tvrdení sťažovateľky sám svojím nesprávnym úradným postupom túto škodu aj spôsobil. Inými slovami, podľa sťažovateľky by tak okresný súd rozhodoval o dôvodnosti nároku na náhradu škody, ktorú mal tento okresný súd aj sám spôsobiť, čo je podľa sťažovateľky neprípustné.

Krajský súd sťažovateľkou napádanými uzneseniami sp. zn. 24 NcC 109/2012 z 26. júna 2013 (sp. zn. Rvp 21823/2013), sp. zn. 24 NcC 142/2012 z 26. júna 2013 (sp. zn. Rvp 21824/2013) a sp. zn. 24NcC 144/2012 z 26. júna 2013 (sp. zn. Rvp 21825/2013) jej návrhom na vylúčenie všetkých sudcov okresného súdu a na prikázanie predmetných vecí na prerokovanie a rozhodnutie inému súdu nevyhovel a v tom-ktorom prípade rozhodol iba o vylúčení sudcu/sudcov okresného súdu, ktorý/ktorí bol/boli zákonným sudcom/zákonnými sudcami v predmetných exekučných konaniach, v ktorých k nesprávnemu úradnému postupu a v jeho dôsledku aj ku vzniku škody malo dôjsť, avšak ostatní sudcovia okresného súdu z prerokovania a rozhodnutia o týchto žalobách sťažovateľky vylúčení neboli.

Podľa sťažovateľky krajský súd ňou napádanými uzneseniami porušil jej základné právo domáhať sa súdnej ochrany na nezávislom a nestrannom súde, keď nezohľadnil objektívnu stránku nezaujatosti sudcov okresného súdu, t. j. keď neskúmal objektívne symptómy vyvolávajúce podľa sťažovateľky oprávnené pochybnosti o ich nezaujatosti, ktoré sa podľa nej prejavujú hlavne v pomere sudcov okresného súdu k veci, na rozhodnutí ktorej majú svoj záujem, pretože v prípade, že by bolo rozhodnuté o povinnosti štátu nahradiť sťažovateľke škodu vzniknutú v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom okresného súdu, štát by mohol v zmysle § 22 zákona o zodpovednosti za škodu túto regresne vymáhať od okresného súdu, čo môže mať podľa sťažovateľky za následok aj napríklad zníženie rozpočtových prostriedkov pre okresný súd od štátu (ekonomická závislosť okresného súdu od štátu).

Sťažovateľka v sťažnostiach okrem iného tiež uviedla:

«Z vyššie uvedených skutočností, bez ohľadu na konkrétnosti skutkového deja, je zrejmé, že exekučný súd (Okresný súd Zvolen), ktorý v minulosti uskutočnil vo vzťahu k sťažovateľovi nesprávny úradný postup, sa po podaní žaloby sťažovateľom v režime zákona č. 514/2003 Z. z. stal súdom, ktorý bude rozhodovať o náhrade škody spôsobenej tým istým, teda totožným, nesprávnym úradným postupom. Formulovaná konštatácia sa stáva zásadnou pre posúdenie tejto sťažnosti. ...

Žalobca považuje za potrebné úvodom upozorniť na fundamentálnu skutočnosť spojenú s argumentom o predpojatosti okresného súdu, ktorý má vec prejednať ako vecne a miestne príslušný súd podľa ust. § 85 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. (Občiansky súdny poriadok, ďalej len „OSP“). Vecne a miestne príslušný súd, ktorý by bol inak oprávnený vec prejednať, je štátnym orgánom, ktorý svojim konaním vyvolal skutočnosť zakladajúcu práva uplatňované touto žalobou. Okresný súd Zvolen zapríčinil svojim nelegálnym konaním (nesprávnym úradným postupom) vznik škody na strane žalobcu, a preto nemôže byť zároveň orgánom súdnej moci, ktorý bude o tejto škode rozhodovať. ...

Pridelenie veci niektorému zo sudcov Okresného súdu Zvolen by porušilo právo žalobcu na prerokovanie veci nezávislým a nestranným súdom, pretože podľa rozvrhu práce na súde neexistuje sudca, ktorý by nebol vo vecí zaujatý. ...

Sťažovateľ trvá na tom, že objektívna námietka porušenia nestrannosti je dôvodná. Dôvodnosť námietky porušenia nestrannosti je závažne podporená tiež tým, že:

a) pomer sudcu k veci, ktorý má za následok jeho zaujatosť, v danej veci vyplýva aj z právneho záujmu sudcu na prejednávanej veci, pretože môže byť rozhodnutím súdu priamo dotknutý vo svojich právach (ust. § 22 zákona č. 514/2003 Z. z.);

b) vylúčený je sudca aj preto, že získal o veci poznatky iným spôsobom, než z dokazovania na konaní (priamo výkonom funkcie sudcu na súde, ktorý škodu spôsobil);

c) do úvahy prichádza aj vzťah ekonomickej závislosti (zniženie rozpočtovaných prostriedkov súdu splnením povinnosti úhrady škody sťažovateľovi). ...

Sťažovateľ v spore vedenom pred okresným súdom žiada, aby súd rozhodol o povinnosti Slovenskej republiky uhradiť mu škodu, ktorá vznikla nesprávnym úradným postupom tohto okresného súdu. V spore bude nevyhnutné na základe vykonaného dokazovania posúdiť, či a akým spôsobom došlo k uskutočneniu nesprávneho úradného postupu, pričom pri danom právnom stave bude takéto posudzovanie uskutočňovať súd, ktorý nesprávny úradný postup vykonal a spôsobil ním škodu žalobcovi. V tomto prípade

preto existuje legitímny dôvod pochybovať o nestrannosti okresného súdu, ako aj nestrannosti sudcov tohto súdu a to najmä preto, že:

a) Žalobca chce, aby v konaní boli vypočutý ako svedkovia sudcovia okresného súdu na ktorom došlo k vykonaniu nesprávneho úradného postupu, a taktiež aby ako svedok vystúpil pred súdom predseda okresného súdu poverený riadením súdu, ako aj podpredseda okresného súdu a to z dôvodu dlhého časového rozsahu zásahu, ktorý pokrýva obdobie, kedy boli do hodnoteného úradného postupu zapájaní všetci zamestnanci súdu. Preto rovnako tak do úvahy prichádzajú ako svedkovia aj vyšší súdny úradníci, či zamestnanci administratívy okresného súdu, ktorý nesprávny úradný postup uskutočnil. V prípade nevyhlúčenia okresného súdu z rozhodovania dôjde k ústavne neakceptovateľnej situácii, kedy budú proti sebe vypovedať sudcovia, ktorí zároveň pojednávajú rovnakú vec a síce sudcovia súdu, ktorý uskutočnil nesprávny úradný postup. V takejto situácii nie je možné rozumne predpokladať, že výpovede budú objektívne pravdivé, pretože sudca bude vypovedať pred kolegom sudcom, ktorý následne bude vypovedať pred ním o tej istej veci. Následné reťazenie výpovedí v sporoch rovnakého druhu na tom istom súde nemôže priniesť zdanie o spravodlivom výkone súdnej moci. Sudcovia a zamestnanci súdu by mali nutne v sporovom konaní v pozícii svedka predsudky ktoré spochybňujú naplnenie požiadavky nestrannosti.

b) Na rovnakom mechanizme ako je opísaný pod písm. a) je založené spochybnenie zdania spravodlivosti v prípade výkonu dokazovania listinnými dôkazmi. Ak sudca bude vykonávať dôkaz listinou zo súdneho spisu (alebo súdneho oddelenia) kolegu a následne tento kolega bude vykonávať dôkaz listinou z jeho súdneho spisu (alebo súdneho oddelenia), pričom pôjde o spor rovnakého druhu, je zrejmé, že spravodlivé posúdenie nemožno predpokladať. Nemožno tiež predpokladať spravodlivé zadovažovanie listín zo súdneho oddelenia. ...

Vychádzajúc z vyššie uvedených východísk, sťažovateľ je toho názoru, že objektívna skutočnosť spočíva v tom, že majetková škoda a nemajetková ujma, ktorej náhrady sa sťažovateľ žalobou domáha, mala byť spôsobená rozhodovaním sudcu Okresného súdu Zvolen, ktorý je miestom pôsobenia všetkých sudcov vykonávajúcich funkciu na tomto súde, pričom všetci sudcovia tohto súdu majú minimálne kolegiálny a väčšina isto i priateľský vzťah k dotknutému sudcovi, vytvára taký vzťah sudcov k danej veci, z ktorého možno vyvodit' dôvodnú pochybnosť o nezaujatosti každého zo sudcov Okresného súdu Zvolen.

Žiaden zo sudcov Okresného súdu Zvolen sa vzhľadom na dane okolnosti prípadu nemôže javiť v očiach strán ako nezávislý, pričom môžu vzniknúť dôvodné pochybnosti o ich nezaujatosti vo veci. Nemôže byť v súlade s ústavnou zásadou nezávislého a nestranného súdu, ak by spor o náhradu škody, resp. ujmy rozhodoval ten súd, ktorý sám mal svojím konaním žalovanú škodu spôsobiť.»

Vzhľadom na uvedené tvrdenia sa sťažovateľka v sťažnostiach podaných ústavnému súdu domáha, aby ústavný súd po prijatí sťažností na ďalšie konanie nálezom vyslovil, že už označenými uzneseniami krajského súdu bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy, základné právo na zákonného sudcu zaručené v čl. 48 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru. V dôsledku uvedeného sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd zrušil označené uznesenia krajského súdu a aby mu veci vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, aby jej priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume po 500 € v každom jednotlivom prípade a aby jej priznal úhradu trov konania pred ústavným súdom.

Sťažovateľka sa súčasne sťažnosťami podanými ústavnému súdu domáhala vydania dočasných opatrení, ktorými by ústavný súd odložil vykonateľnosť napádaných uznesení krajského súdu.

II.

Podľa § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“).

Podľa § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Aj keď zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, tak odvolávajú sa na ustanovenie § 31a zákona o ústavnom súde, možno aj v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane citované ustanovenie § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 21823/2013 – sp. zn. Rvp 21825/2013 a z ich obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky, ako aj krajského súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd, aplikujúc citované právne normy, tak, že predmetné sťažnosti spojil do jedného spoločného konania, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania ústavného súdu bolo preskúmanie, či napádanými uzneseniami krajského súdu sp. zn. 24 NcC 109/2012 z 26. júna 2013 (sp. zn. Rvp 21823/2013), sp. zn. 24 NcC 142/2012 z 26. júna 2013 (sp. zn. Rvp 21824/2013) a sp. zn. 24NcC 144/2012 z 26. júna 2013 (sp. zn. Rvp 21825/2013) došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na zákonného sudcu zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľka namieta porušenie ňou označených základných práv zaručených ústavou a práva zaručeného dohovorom tým, že krajský súd označenými uzneseniami nevyhovel jej návrhom a z prerokovania ňou podaných žalôb na okresnom súde nevyhlásil všetkých sudcov tohto okresného súdu napriek tomu, že škoda, ktorej náhradu si sťažovateľka na okresnom súde týmito žalobami uplatnila, mala podľa jej tvrdení vzniknúť v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom práve tohto okresného súdu, ktorého sudcovia tak v tomto dôsledku podľa sťažovateľky nemôžu rozhodovať objektívne a nezáujato.

V súvislosti s námietkami sťažovateľky ústavný súd po preskúmaní predmetu týchto sťažností dospel k záveru, že z dôvodu, že sťažovateľkou použitá argumentácia v týchto sťažnostiach je v podstate identická s jej právnou argumentáciou, ktorú už použila v stovkách predošlých sťažností, ktorými sa ústavný súd v uplynulom období už zaoberal, vo svojej argumentácii k odmietnutiu sťažností pre nedostatok právomoci ústavného súdu odkazuje, čo sa týka odôvodnenia, na svoje identické rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 356/2013 z 19. júna 2013.

Vzhľadom na totožnosť tak v osobe sťažovateľky, ako aj totožnosť v použitej právnej argumentácii a skutkových okolnostiach, ktoré boli podstatné pre ustálenie záverov krajského súdu, ústavný súd dospel k záveru, že vzhľadom na to, že sťažovateľke sú známe dôvody odmietnutia sťažností v obdobných prípadoch a ustálený právny názor ústavného súdu na danú právnu problematiku v závislosti od predmetu napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov a ňou použitej argumentácie bez relevantných zmien, nie je potrebné uvádzať tie isté dôvody odmietnutia.

V súvislosti s uvedeným a vzhľadom na skutočnosť, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva nie je nevyhnutné ako predpoklad možnosti obrátiť sa na tento medzinárodný súdny orgán vyčerpať právny prostriedok nápravy na národnej úrovni, pokiaľ by sa tento právny prostriedok z materiálneho hľadiska javil v obdobných identických prípadoch ako neefektívny, sa podľa ústavného súdu vynára otázka, aký význam a efektivitu má pre sťažovateľku tento postup, keď sa na ústavný súd opakovane obracia so sťažnosťami, ktoré sú vo svojej materiálnej podstate identické a v tej súvislosti pre sťažovateľku s ich predvídateľným posúdením ústavným súdom.

V kontexte s už uvedeným ústavný súd dodáva, že právny zástupca sťažovateľky aj takýmto spôsobom zahlcuje ústavný súd podaniami, o ktorých je/musí si byť už vopred vedomý, že nebudú v konaní pred ústavným súdom vzhľadom na rovnaký spôsob ich vybavenia v predošlom období; úspešné, a ktorých spracovanie z hľadiska časového a kapacitného bráni ústavnému súdu venovať sa tým veciam, ktoré si zasluhujú pozornosť, dokonca i jeho zásah (napr. I. ÚS 3/2013).

Pretože sťažnosti boli odmietnuté ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v sťažnostiach už nerozhodoval.

Súčasne ústavný súd dáva sťažovateľke do pozornosti, že v prípade opakujúcich sa sťažností založených na tých istých skutkových a právnych okolnostiach ústavný súd rozhodne bez odôvodnenia iba s poukazom na svoje v týchto okolnostiach identické rozhodnutie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. februára 2014